

Musikfaget i folkeskolen

af Egon Kristensen

Baggrunden for folkeskoleloven af 1975

60'ernes kraftige ekspansion medførte, at statsmagten i langt højere grad end tidligere måtte gå ind i en egentlig planlægning af udviklingen på uddannelsesområdet. Dette skete ved udarbejdelsen af PP1, PP2 og H-planen, hvor man forsøgte en bevidst styring af ressourceforbruget, hvilket fik konsekvenser for uddannelsessystemet i form af besparelser, effektiviseringer, adgangsbegrænsning m.m.

På folkeskoleområdet får 60'ernes ekspansive udvikling også konsekvenser, idet der bliver behov for en langt mere fleksibel arbejdskraft end tidligere, og skolesystemet med to adskilte afdelinger, som kvalificerede til hhv. praktisk arbejde og videre uddannelse var for stift. I 1969 vedtoges »Folke­tingsbeslutning om reform af de grundlæggende skoleuddannelser«, kalder ni-punkts-programmet, hvis hovedindhold var, at folkeskolen skulle være en i princippet udelst 9-årig grundskole med tilvalg og dertil et supplerende 10. skoleår.

I 1972 fremsatte Socialdemokratiet sit forslag til en ny lov om folkeskolen (kaldet Heinesens forslag). Forslaget rummede en afskaffelse af de afsluttende prøver i folkeskolen samt disses erstattelse af afgangsbetis og udtalelse. Indenfor den obligatoriske fagkreds var kun faget samtidsorientering tilføjet; medens der var tale om en del nye valgfrie fag. Undervisningen i de obligatoriske fag skulle foregå fælles for alle elever; dog kunne der i fagene matematik, engelsk og tysk på 8. – 10. klassetrin og fysik/kemi på 9. –10. klassetrin køres to sideløbende kurser af forskelligt omfang. Det blev understreget, at der ikke måtte laves to skolereformer, og at elevernes placering på de forskellige kurser ikke havde betydning for deres videre uddannelse.

Forslaget blev imidlertid aldrig til lov. Modstanden var stor, både fra politikerne og fra en del lærere, som mente, at det var for vidtgående at afskaffe prøver og karakterer, og at et væsentligt disciplineringsmiddel dermed blev fjernet. Forslaget blev udskudt, og efter at 70'ernes krise for alvor var sat ind, og det politiske flertal skiftet ved »katastrofevalget« i 1973, kunne

der ikke blive tale om en reform byggende på Heinesens forslag.

I 1974 kom Venstre-regeringen med et nyt forslag til en folkeskolelov (Tove Nielsens forslag), der på væsentlige punkter adskilte sig fra Heinesens. Venstre ønskede at bevare karakterer og de afsluttende prøver efter 9. og 10. klasse og ønskede, at der skulle tilbydes kurser med forskelligt indhold, hvor Heinesens forslag talte om forskelligt omfang. Tove Nielsens forslag viste endvidere en tydelig tendens til nedprioritering af de samfundsorienterede fag, således er der flere af Heinesens valgfag strøget, og faget samtidsorientering er uden eksamen.

På et andet punkt er der forskel på Heinesens og Tove Nielsens lovforslag, nemlig i formålsparagraffen. Godt nok siger en sådan formålsparagraf ikke meget om, hvordan folkeskolen fungerer i praksis, men den siger en del om, hvad politikernes intentioner er med kvalificeringen af børnene i folkeskolen. Således indeholdt Heinesens formålsparagraf følgende stykke:

»Folkeskolen må derfor i hele sit arbejde søge at skabe sådanne muligheder for oplevelse og selvvirksomhed, at eleven kan øge sin lyst til at lære, udfolde sin fantasi, opøve sin evne til selvstændig vurdering og stillingtagen, og udvikle sig i tillid til sig selv og fællesskabets muligheder.«

Dette stykke er helt strøget i Venstres forslag.

Efter Venstre-regeringens afgang afstår Socialdemokratiet som regeringsparti at fremsætte sit eget forslag, men lader Venstres forslag være udgangspunkt for forhandlingerne. Det kompromis, man når frem til, og som vedtages af Kristelig Folkeparti, Venstre, Det radikale Venstre, Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti den 13. juni 1975, indeholder således i store træk både Heinesens og Tove Nielsens formålsparagraf, medens man nå konstaterer, at det er Venstre, der »vinder«, når der er tale om folkeskolens struktur og indhold. Således er der i loven tale om både karakterer, eksaminer og »niveau-delning« (grundkursus og udvidet kursus i visse fag).

Indholdet i folkeskoleloven af 1975

Kompromisset mellem Venstre og Socialdemokratiet vedrørende formålsparagraffen resulterede i følgende formulering:

»§2. Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at give eleverne mulighed for at tilegne sig kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, som medvirker til den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen må i hele sit arbejde søge at skabe sådanne muligheder for oplevelse og selvvirksomhed, at eleven kan øge sin lyst til at lære, udfolde sin fantasi og opøve sin evne til selvstændig vurdering og stillingtagen.

Stk. 3. Folkeskolen forbereder eleverne til medleven og medbestemmelse i et demokratisk samfund og til medansvar for løsning af fælles opgaver. Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed og demokrati.

Som tidligere nævnt, er formålsparagraffens ordlyd ikke af særlig betydning for, hvordan skolen reelt fungerer. Det, der derimod er af langt større betydning, er de enkelte fag og deres indhold, og ikke mindst hvordan de prioriteres. Når man kan tale om en prioritering, er det fordi folkeskoleloven fra 1975 opdeler samtlige fag i tre grupper: 1. *Obligatoriske fag*, som alle elever *skal* deltage i, 2. *Tilbudsfag*, som *kan* vælges af eleverne og som skolen *skal* tilbyde. 3. *Valgfag*, som *kan* vælges af eleverne og *kan* tilbydes fra skolens side (hvis der er tilstrækkelig elevtilslutning, lærerkapacitet, lokaleforhold m.m.). Faget musik er her placeret som obligatorisk fag i 1. – 5. klasse (med mulighed for fag-integration i 1. og 2. klasse) og som valgfag i 8. – 10. klasse. På 6. og 7. klassetrin er der kun mulighed for musikundervisning i forbindelse med såkaldte p-fags-ordninger (praktisk/musiske fag). Folkeskoleloven rummer mulighed for, at man kommunalt kan beslutte at give undervisning i formning, musik, håndarbejde, sløjd, og hjem-kundskab (p-fag) i videre omfang end det, der fremgår af undervisningsministeriets vejledende timefordelingsplan. Men da kommunerne i vid udstrækning blot følger den vejledende timefordelingsplan, betyder det, at faget musik kun i undtagelsestilfælde tilbydes eleverne i 6. og 7. klasse. Også i 8. og 9. klasse er der meget få elever, der undervises i musik. En landsomfattende undersøgelse af amtsskolekonsulent Gotfred Pedersen viste, at i skoleåret 77/78 valgtes musik af fire procent af eleverne i 8. klasse og af én procent af eleverne i 9. klasse! Af undersøgelsen fremgår det, at det er de fag, »der kan bruges til noget« eleverne vælger i stort tal. Topplaceringen får fagene tysk, latin og maskinskrivning, der vælges af 30 – 90 procent af eleverne. Midtergruppen udgøres af de gamle re-

aleksamensfag biologi, historie og geografi, samt sløjd og hjem-kundskab med et valg på 10 – 30 procent, medens den tredje gruppe udgøres af udelukkende praktiske og kreative fag, som altså vælges af under 10 procent af eleverne.

Når tilvalget til de praktiske/kreative fag har været ret svagt, skal det bemærkes, at da folkeskoleloven trådte i kraft i 1976 var valgmulighederne stærkt beskåret. For 8. og 9. klassetrin udgjorde de obligatoriske timer 22 timer ugentlig og loven indeholdt en bestemmelse om, at eleverne maksimalt måtte have 30 timer ugentlig. En elev, der ville i gymnasiets sproglige afdeling *skulle* vælge latin og tysk (med 2 T 4 t./ugtl.) og havde derfor ikke flere valgmuligheder blandt de øvrige tilbuds- og valgfag. I 1977 oplevede man således fra elevernes side »skolestrejker« og demonstrationer til Christiansborg på grund af dette »illusoriske tilvalgssystem«. Regeringen indrømmede, at der var et problem (især på 9. klassetrin) og folkeskoleloven blev ændret, således at eleverne på 8. – 10. klassetrin havde mulighed for 34 t./ugtl. Som den seneste ændring i folkeskoleloven (i 1979) er latin blevet placeret som tilbudsfag på 10. klassetrin mod tidligere 9. klassetrin og er derfor ikke længere adgangskrav til gymnasiets sproglige afdeling. Disse ændringer *skulle* således skabe mulighed for en større søgning til de praktiske/kreative fag (bl.a. musik), men de seneste undersøgelser viser, at det ikke er tilfældet. Eleverne vælger stadig »de nødvendige fag«, og det er en meget lille procentdel, som udnytter sine valgmuligheder op til de 34 t./ugtl.

Den omtalte struktur, hvor skolens forskellige fag er rubriceret i tre grupper, får selvfølgelig konsekvenser for, hvordan de enkelte fags vigtighed opfattes. At børnene således får en ret klar bevidsthed om, hvilke fag der er de vigtigste fremgår tydeligt af, hvilke fag de vælger. I folkeskoleloven lægges der iøvrigt op til, at eleverne foretager et individuelt og frit valg ud fra deres evner og interesser. Dette gælder både i forhold til valget af grundkursus eller udvidet kursus og i forhold til valget af fag. I en piece »Valg i 7. klasse«, som udleveres til eleverne på alle skoler for at vejlede dem i valget, hedder det bl.a.:

»Din skolegang får betydning for dine muligheder bagefter, ... Jo mere viden, du har, jo flere uddannelsesmuligheder har du at vælge mellem bagefter, ... og des friere står du, når du senere skal vælge erhverv. ... Selvom det valg, der træffes i 7. klasse, ikke er det endelige valg af uddannelse, kan det betyde en hel del for, hvilke muligheder der siden står åbne. ... Man må også rette blikket ind ad – mod sig selv. Man må have kendskab til sine interesser, sine stærke og svage sider. Find ud af, hvilke sider ved de forskellige



Musikken i folkeskolen udfoldes ofte langt friere i frikvarterne end i musiktimerne. Dette paradoks er ikke blevet mindre med den seneste folkeskolelov.

fag du har let og svært ved, ... hvordan klarer du fagene i sammenligning med jævnaldrene, f.eks. klassekammeraterne. Det er vigtigt for dig, du gør dig klart, hvordan du *er* eller klarer dig – også udenfor klasseværelset: i frikvarter, på lejrskole, på udflugter, ved skolefester, ved idrætsstævner osv. Siger det dig noget om din måde at være på – dine karakteregenskaber? Kan du samarbejde med andre, sætte noget igang, tilpasse dig nye forhold osv...»

På det generelle plan kan vi altså om folkeskolelovens konsekvenser konstatere to grundlæggende forhold. 1) At folkeskoleloven både ved sin rubricering af fagene og ved tildeling af timetal for de enkelte fag, lægger op til at visse fag er meget vigtige (de fag, der formidler de »nødvendige« kvalifikationer), medens andre fag tillægges mindre betydning (de praktiske og kreative fag); 2) at denne opfattelse af fagene fuldt ud slår

igennem hos eleverne. Denne opfattelse skyldes selvfølgelig ikke alene skolens »propaganda« for de vigtige fag, men er et produkt af den totale socialisation, som eleverne er udsat for, men hvor skolen som sekundær socialisationsfaktor spiller en væsentlig rolle.

Musikfagets placering i folkeskoleloven af 1975

Som tidligere omtalt er faget musik dels placeret som obligatorisk fag (1.–5.klasse) og dels som valgfag (8–10. klasse). Undervisningsministeriets vejledende timestfordelingsplan for faget ser således ud:

Klassetrin:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ugl. timetal:	1	2	2	2	1			(2)	(2)	(2)

Sammenligner man med hvad timetallet var tidligere, er der tale om en kraftig reduktion. I normaltimefordelingsplanen fra »Den blå Betænkning« i 1960 har faget 12 timer ugentlig på 1. –10. klassetrin, medens der ved lovændringen i 1969 i forbindelse af 5–dages ugen skete ændringer i timefordelingen for faget. Der blev nu tale om to timer ugentlig i seks år og derudover en valgordning for 8. – 10. klassetrin.

Denne ændring var reelt en styrkelse af faget og i begyndelsen af 70'erne var der ikke decideret krisestemning blandt fagets lærere, og det forhold at man havde to timer ugentlig skulle sagtens kunne modvirke »uheldige musikalske interesser«:

»Efter alt at dømme er det store flertal blandt eleverne positivt indstillet over for sang/musik i de 5 første skoleår; de er indstillet på leg og bevægelse, de er sangglade, umiddelbare og åbne, men dog endnu ret upåvirkelige af meningsdiktaturer og skiftende moderetninger ... med en styrkelse af timetallet for disse klassetrin skulle baggrunden hersfter være i orden både fagligt og med hensyn til indstilling; da skulle læreren ikke behøve at foretage nogen form for krumspring for at fastholde de lidt ældre elevers interesse og opmærksomhed, og han skulle heller ikke behøve at ty til den form for underholdning og uforpligtende musiceren, som i visse kredse er så moderne, og som ofte udnævnes til at være »ungdommens musik«. Selvfølgelig må man – for at skabe kontakt – som lærer til en vis grad imødekomme elevernes ønsker, også når det gælder valg af stof, men efter min opfattelse kunne det vel tænkes, at ønskerne under



I skolegården kan man iagttage en vigtig del af børnenes egen musik-kultur: sanglegene. – Dansk Folkemindesamlings LP »Flyv lille påfugl« rummer bl.a. optagelser af sådanne sanglege (nærmere oplysninger i pladelisten bag i nummeret).

disse ændrede vilkår gik i retning af at fortsætte en hidtil fulgt linie; det udprægede modebestemte har eleverne desuden altid store muligheder for at komme i kontakt med uden for skolen. « (A. Gravgaard: »Ved årsskiftet 1969–70« i Dansk Sang nr 1/1970, p. 82.)

Opfattelsen i Danmarks Sanglærerforening er (som illustreret ovenfor) enkel og klar: når blot »grundlaget« (to timer ugentlig de første skoleår) er i orden, skal musikfaget nok klare sig. Stor er derfor også utilfredsheden, når dette »grundlag« antastes, som det eksempelvis skete med »det grønne notat« i 1971.¹ Her opereres der med musik som obligatorisk fag i kun fire år, startende med 1 t./ugl. i 3. klasse og 2 t./ugl. i 4., 5. og 6. klasse. Protester og resolutioner fra sang- og musiklærerforeninger kommer da også promte efter offentliggørelsen af »det grønne notat«. Om argumenterne, som ikke var særlig nuancerede, har haft nogen reel gennemslagskraft overfor politikerne og

læseplansudvalg skal være usagt, men en kendsgerning er det i hvert fald, at musikfaget i Heinesens udkast til folkeskolelov i 1972 har en stærkere placering, både i forhold til »det grønne notat«, men også i forhold til den dagældende folkeskolelov. I timetalsforslaget til Heinesens lovudkast er der tale om to ugentlige musiktimer på 1. – 6. klassetrin og endvidere tilbud om musik som valgfag på 7. – 10. klassetrin. Som tidligere omtalt blev Heinesens lovudkast aldrig til lov, og i den folkeskolelov, der vedtoges i 1975 var timetallet for musik væsentligt reduceret. I oversigtsform kan vi stille det op på følgende måde, hvor også de tidligere skoleloves timetal for musik for fuldstændighedens skyld er medtaget:

Klassetrin:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ialt
1814:	(1	1	1	1	1	1	1)				7
1899:	2/2	1	1	1	1	1	1				7
1903:	1	1	1	1	1	2	2	1			10
1937:	0	1	1	1	1	1	2	1			8
1958:	2/2	1	1	2	2	1	1	1	2'		12
1970:	2	2	2	2	2	2		(v)	(v)	(v)	12
1971: "Det gr. notat"			1	2	2	2		(v)	(v)	(v)	7
1972: Heinesen-u.	2	2	2	2	2	2	(v)	(v)	(v)	(v)	12
1975: Folkesk.lov.	1	2	2	2	2	1	(p)	(p)	(v)	(v)	8

' : kun for ikke-latinelever

(v): faget er valgfrit, 2 t./ugl

(p): faget er valgfrit i forbindelse med p-fags-ordninger.

Denne usikkerhed omkring faget og hvor mange timer det ville blive tildelt fik konsekvenser for udarbejdelsen af undervisningsvejledningen for musik. Arbejdet startede allerede i begyndelsen af 70'erne, hvor der var enighed om at en skoleform skulle gennemføres, men ikke enighed om selve lovens udformning. Dvs. at udarbejdelsen af undervisningsvejledninger for de enkelte fag var i fuld gang og for flere fags vedkommende næsten afsluttet, inden fagenes placering gennem selve loven blev endelig fastlagt.

Forarbejdet på udarbejdelsen af undervisningsvejledningen for musik startede i 1971 ved at læseplanudvalgets fagudvalg for musik indkalder forslag. Danmarks Sanglærerforening ønskede imidlertid at få præciseret på hvilket grundlag en sådan

undervisningsvejledning skulle udarbejdes, altså hvilken placering af faget, man måtte have som udgangspunkt i arbejdet. Fagudvalgets formand præciserede, at man måtte regne med:

- a) at der er 2 ugentlige timer i 1. – 6. skoleår.
- b) at faget er valgfag i 8. – 10. skoleår med 2 ugentlige timer.
- c) at der bliver adgang til frivillig musikundervisning fra 1. – 10. skoleår.

Under disse forudsætninger påbegyndtes arbejdet, og det viste sig da også, at forudsætningerne var indeholdt i Heinesens udkast til Folkeskolelov i 1972. I 1974 (altså inden folkeskoleloven var vedtaget) forelå Læseplansudvalgets »Udkast til undervisningsvejledning. Musik.« hvis indhold vi vil se nærmere på:

Om formålet med undervisningen hedder det i udkastet:

»Formålet med undervisningen er, at eleverne udvikler deres evner for og bevarer deres lyst til at beskæftige sig med musik.

Undervisningen skal tilstræbe, at eleverne får lejlighed til både som lyttende og som udøvende at indgå i et aktivt forhold til musik i dens forskellige udtryksformer, hvorved de får mulighed for gennem musik at samarbejde med andre og at nå til en forståelse af andre miljøer og kulturer.«

Herefter følger en beskrivelse af forskellige problemer ved gennemførelse af undervisningen og endelig en beskrivelse af forskellige arbejdsområder og discipliner. Fagets discipliner opdeles i musik og bevægelse, hørelære, spil, musikalsk skaben, sang, stemmepleje og musikorientering.

Selvom det præciseres, at undervisningen ikke skal foregå i adskilte discipliner, giver undervisningsvejledningen netop ikke nogen *vejledning* i, hvordan disciplinerne kan integreres, og der er virkelig tale om en meget detaljeret opsplitning i discipliner og arbejdsområder indenfor de enkelte discipliner på de enkelte klassetrin. Lidt polemisk kan man sige, at en sådan beskrivelse af, hvordan faget kan findeles ned til mindste detalje, har musiklæreren ingen brug for; den har han tilfulde selv erfaret gennem sin seminarieuddannelse. Hvad han derimod har brug for, er en vejledning i, hvordan undervisningen gennem konkrete arbejdsforløb kan integrere fagets forskellige discipliner og indholdsområder.

Efter Folkeskolelovens vedtagelse udsendtes i 1976 den gældende undervisningsvejledning for musik. I forhold til »Udkastet« fra 1974 er der sket ændringer på to områder. Det første område drejer sig om formålet med undervisningen. Her sker der det, at undervisningsminister Ritt Bjerregård egen-

hændig foretager en tilføjelse i formålsbekendtgørelsen, der udover den ovenfor omtalte ordlyd, nu også får afsnittet:

»Undervisningen skal medvirke til, at eleverne bliver fortrolige med danske salmer og sange, som indgår i den folkelige tradition.«

Formelt er Ritt Bjerregård i sin ret til at foretage en sådan tilføjelse, idet folkeskolelovens §4 stk. 5 siger »Undervisningsministeren fastsætter regler om formålet med undervisningen i de enkelte fag«; men det er dog ret usædvanligt, at det sker imod et enigt læseplansudvalg. Flere steder er det imidlertid antydnet, at Ritt Bjerregård skulle være presset til at foretage denne tilføjelse af nogle af forligspartierne omkring folkeskoleloven (Venstre og Kristelig Folkeparti). Rygterne taler således om en politisk studehandel, hvor Kristelig Folkeparti for at

Byråd angriber musiklæreres metodefrihed

Historien om hvordan Ballerup kommunalbestyrelse overskrider sin kompetence i et reaktionært kulturpolitisk felttog

af IVAR HESSELAGER

Kommunalbestyrelsen i Ballerup forsøger nu at øve pression mod kommuneskolernes musiklærere og presse dem til at lægge større vægt på "danske salmer og sange, som indgår i den folkelige tradition".

Journalisten Helle Larsen startede i maj sidste år en meget ordrig kampagne i sin avis mod sangundervisningen. Sagen blev rejst i kommunalbestyrelsen og derefter gjort til genstand for en

Af skoledirektørens fortløbende redegørelse til kommunalbestyrelsen fremgår det, at læreren har overholdt den læseplan for faget musik som kommunalbestyrelsen har vedtaget. Denne omfatter otte forskellige områder

Lærerne i Ballerup nedlagde arbejdet i vrede over borgmesters angreb

Arbejdet vil blive nedlagt igen, hvis ikke kommunalbestyrelsen tager afstand fra borgmesterens mccarthyistiske angreb på de kommunale lærere

Ballerup Kommune Skolevæsen er blevet landskendt gennem borgmester Kaj Burchardts angreb på lærerne, som han bl.a. har kaldt »rendestensundervisere og venstreorienterede abekatte«. – Det er nok ikke tilfældigt, at pressen også har kunnet berette om angreb på musikundervisningen.

stemme for forlængelsesloven vedr. Tvind-Seminariet krævede denne tilføjelse i formålsbestemmelsen for Musik. Visse politikere har altså ønsket begrebet »den danske sangskat« bevareret, selvom udtrykket ikke bruges direkte og fået Ritt Bjerregård til at foretage denne tilføjelse. En tilføjelse, som jeg mener er klart i strid med folkeskolelovens §16 stk. 4, der angiver, at undervisningens nærmere planlægning og tilrettelæggelse, herunder valget af undervisningsformer, –metoder og –stof i videst muligt omfang skal foregå i samarbejde mellem læreren og eleverne. Musik er rent faktisk også det eneste fag af samtlige folkeskolefag, hvor der i formålsbekendtgørelsen gives *påbud* om et ganske bestemt undervisningsstof, og formanden for Danmarks Sanglærerforening Inger Marie Grell betegner da også

»Denne af ministeren tilføjede bemærkning som et stort tilbageskridt og et mistillidsvotum til den samvittighedsfulde musiklærer i folkeskolen.« (*Dansk Sang* nr. 5/1976, p. 3)

Den ministerielle tilføjelse i formålsbekendtgørelsen har flere steder fået konsekvenser for musikundervisningen. F.eks. opstod der i Ballerup i januar 1980 en »sag«, hvor en musiklærer ikke lagde stor nok vægt på »danske salmer og sange som indgår i den folkelige tradition«. En journalist, Helle Larsen, kritiserede offentligt, at hendes datter i 4. klasse på Hede-gårdsskolen kun lærte »døgnslagere fra radioens P 3 og sange fra Vesterbro Ungdomsgård«, og at et sanghæfte, som hendes datter havde fået udleveret »oftest handlede om utilfredshed, samlivsproblemer, kærlighedssorger med videre«. Borgmester Kaj H. Burchardt (som senere blev »landskendt« for sit angreb på folkeskolelærere for at være »rendestensundervisere og venstreorienterede abekatte«) støttede offentligt kritikken. Til trods for en undersøgelse af sagen, hvor det af skoledirektørens redegørelse fremgik, at læreren til punkt og prikke havde overholdt den læseplan for faget musik, som kommunalbestyrelsen selv havde vedtaget, vedtog kommunalbestyrelsen alligevel en udtalelse, der støttede borgmesterens kritik.

Medens denne ændring fra udkast til undervisningsvejledning således er af ret principiel karakter, er den anden ændring af mindre betydning. Den drejer sig om selve indholdet og er kun af redaktionel karakter. I undervisningsvejledningen er disponeringen ændret en smule, medens man har haft travlt med at rette alle de steder, hvor der ved beskrivelse af indholdet i de forskellige discipliner i udkastet stod 3. – 6. (7.) klasse. Dette er

i undervisningsvejledningen rettet til 3. – 5. klasse, netop på grund af den timetalsreduktion, der skete fra Heinesens forslag til selve folkeskoleloven. Det har således ikke ført til overvejelser hos Læseplansudvalget, hvorvidt de ting, der er beskrevet som mulige arbejdsområder for 3. – 6. (7.) klasse, nu også uden videre kan anvendes for 3. – 5. klasse, – i hvert fald har det ikke ført til indholdsmæssige ændringer, og undervisningsvejledningen er reelt et direkte afskrift af udkastet, med undtagelse af ovennævnte ændringer.

Skal man nu afslutningsvis forsøge at give en kort vurdering af musikfagets placering og vilkår i folkeskolen i dag, må vi konstatere, at forholdene er blevet forringet med den seneste folkeskolelov. Både med hensyn til timetal og med hensyn til interessen for faget. Den manglende interesse for faget skal ses i sammenhæng med den svage prioritering, faget har fra lovgivningsmagtens side, og den »vejledning« skolen giver eleverne, hvor de netop opfordres til at vælge fag, »der kan bruges til noget« (som tidligere nævnt vælges faget som valgfag på 8. og 9. klassetrin af hhv. 4 procent og 1 procent af eleverne). På den anden side kan man gennem de kommunale og selvejende musikskolers voldsomme ekspansion i 60'erne og 70'erne konstatere, at der hos børn og unge er en stor interesse for at beskæftige sig med musik. Der er altså tilsyneladende tale om et paradoks, når faget fra statslig side nedprioriteres, medens man på den anden side kan iagttage en stadig stigende musikinteresse hos børn og unge. For at forstå denne udviklingstendens må man se på folkeskolen som et spejl af den almindelige samfundsmæssige arbejdsdeling i arbejdsliv og fritidsliv. Skolen er netop arbejdslivet, og her skal de konkrete anvendelige kvalifikationer formidles, medens f.eks. musikinteressen via skolens generelle socialisering kanaliseres over i fritidslivet og bliver et udpræget hobby-fag.

1.»Det grønne notat«s titel er: »Notat om et grundlag for gennemførelse af en reform af de grundlæggende skoleuddannelser«, udsendt af Folkeskolens Læseplansudvalg, juni 1971. Der er altså ikke tale om en betænkning, men netop *et notat*, hvor læseplansudvalget fremkægger visse hovedtræk på grundlag af Folketingets principbeslutning af 30. maj 1969, det såkaldte ni-punkts-program.